

Çevresel Etki Değerlendirmesi Tuna Özçuhadar Ürün Tasarımcısı

Çevresel Etki Değerlendirmesi, 1969 yılında ABD'de yürürlüğe giren Ulusal Çevre Politikası Kanunu (National Environmental Policy Act) kapsamında dünya ile tanışmıştır. ABD ve AB ülkeleri ile diğer dünya ülkelerinde halen etkin çevre yönetim aracı olarak yerini alan ve gün geçtikçe de bu yeri sağlamlaştıran ÇED, ülkemizde 7 Şubat 1993 tarihinden bu yana uygulanmaktadır. [1]

Türkiye'de sağlam bir çevre yönetiminin temelini oluşturmak ancak ÇED sürecinin yasal, kurumsal ve teknik altyapı açısından güçlendirilmesiyle mümkün olabilir.

"ÇED, belirli bir proje veya gelişmenin, çevre üzerindeki önemli etkilerinin belirlendiği bir süreçtir. Bu süreç, kendi başına bir karar verme süreci değildir; karar verme süreci ile birlikte gelişen ve onu destekleyen bir süreçtir. Yeni proje ve gelişmelerin çevreye olabilecek sürekli veya geçici potansiyel etkilerinin sosyal sonuçları ve alternatif çözümlerini de içine alacak şekilde analizi ve değerlendirmesidir.

ÇED'in amacı; ekonomik ve sosyal gelişmeye engel olmaksızın, çevre değerlerini ekonomik politikalar karşısında korumak, planlanan bir faaliyetin yolaçabileceği bütün olumsuz çevresel etkilerin önceden tespit edilip, gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamaktır.

ÇED'in temel görevi, projelerle ve gelişmelerle ilgili karar vericilerin daha bütünsel, yani karara etkiyecek birden fazla faktörü gözönüne alır bir şekilde daha sağlıklı karar vermelerini sağlamak için, onlara projelerden kaynaklanabilecek çevresel etkileri net bir şekilde göstermektir. Nihai ÇED Raporu ile diğer belgelerin Bakanlığa sunulmasını takiben, inceleme Değerlendirme Komisyonu'nun Rapor hakkındaki kararını esas alarak, Bakanlık "ÇED Olumlu Kararı" ya da "ÇED Olumsuz Kararı" verir. " [1]

DPT 9. Kalkınma Planı Özel İhtisas Raporunda inşaat sektörünün varolan problemleri arasında çevre atıkları bağımsız bir başlık olarak ele alınmamıştır. Ele alınan sorunlar inşaat sektöründeki kalite sorunu , yapı üretim sürecini bütünüyle ele alan bir sistemin kurulamamış olması ve yapı üretiminde kalite, kamusal denetim sorumluluğu ve yapı denetimi sistemi yetersizliği, mesleki yetkinlik ve yeterlilik sorunları ile yapı üretiminde işgücü eğitimindeki eksiklikler ve sorunlar başlıkları altında incelenmiştir. Çevre ile ilgili olarak; II.5. kısımda Uluslararası Yükümlülükler ve Taahhütler başlığı altında Türkiye'nin AB üyelik programı ve taahhütlerinin yanı sıra Dünya Ticaret Örgütü, Kyoto Protokolü ve Basel II ile IMF gereklilikleri vb. çeşitli uluslararası yükümlülük ve taahhütlerinin bulunmasından bahsedilmekte ancak AB'ye üyelik süreci başlığında daha geniş hatlarıyla ele alınacak olan yükümlülükler bu bölümde yer verilmemiştir.

Aynı raporun 90. sayfasında yer alan "Yapı Malzemelerine Yönelik Düzenlemeler" maddesinde AB müktesebatındaki Yeni Yaklaşım

Direktifleri kapsamında, inşaat malzemelerinin teknik özelliklerini belirlemek üzere 1989 yılında 89/106/EEC sayılı ile yayınlanan Yapı Malzemeleri Direktifi (Construction Products Directive - CPD) ilke ve kapsamının ülke mevzuatında yer verilmesi ve inşaat malzemelerinde CE işareti uygulamasına geçilmesi yükümlülüğü bulunmaktadır. "Ayrıca, AB mevzuatı uyarınca, harmonize standart kapsamında olmayan inşaat malzemelerine ilişkin bir standart geliştirilmesi gerekmektedir. Bu direktif gereği Yapı Malzemeleri Yönetmeliği çıkarılması ve ilgili teknik şartnamelerin hazırlanması çalışmaları Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Hazırlanan ve 08.09.2002 tarihli ve 24870 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmış olan Yapı Malzemeleri Yönetmeliği'nin (<http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/21138.html>) 2007 yılından itibaren yürürlüğe girmesi öngörülmektedir. " [2]

Türkiye'nin, bu yönetmelik gereği hazırlanan diğer yönetmeliklere ilişkin uyum çalışmalarını sürdürmekte olduğu belirtilmiştir. Standartlarda ürünü çevre açısından değerlendiren "Çevre Ürün Bildirgesi" konusunda ise çevreye olan etkileri değerlendirileceği ancak bu çalışmanın Avrupa'da da yeni olup henüz bu konuda ülkemizde bir çalışma yapılmadığı belirtilmiştir.

Kaynaklar:

[1]Çevresel Etki Değerlendirmesi ve Planlama Genel Müdürlüğü
T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı
<http://www.cedgm.gov.tr/ced.htm> (4 Kasım 2006)

[2] DPT - Devlet Planlama Teşkilatı 9. Kalkınma Planı (2007 – 2013), Mayıs 2006
İnşaat, Mühendislik - Mimarlık, Teknik Müşavirlik ve Müteahhitlik
Hizmetleri Üzerine Özel İhtisas Komisyon Raporu, S. 94, 34, 35, 37